

Informacija o gospodarskim kretanjima

listopad 2020.

Sažetak

Ocjena gospodarske aktivnosti u trećem tromjesečju upućuje na njezin djelomičan oporavak, nakon snažne kontrakcije u drugom tromjesečju uzrokovane pandemijom i restriktivnim mjerama uvedenima za njezino suzbijanje. Tijekom srpnja i kolovoza nastavio se mjesečni rast zaposlenosti i smanjivanje broja nezaposlenih. Iako su se prosječne vrijednosti tih pokazatelja oporavile u odnosu na drugo tromjesečje, one su i nadalje zamjetno nepovoljnije u odnosu na razdoblje prije izbivanja pandemije. Godišnja stopa ukupne inflacije u kolovozu se zadržala u negativnom području (-0,1%) zbog znatnoga negativnog doprinosa cijena energije, dok je temeljna inflacija iznosila 1,2%. Saldo tekućega i kapitalnog računa platne bilance u drugom se tromjesečju pogoršao zbog zamjetnog smanjenja neto izvoza usluga, što je poglavito rezultat snažnog pada prihoda od turizma. Likvidnost domaćega financijskog sustava zadržala se na visokoj razini pod utjecajem vrlo ekspanzivne monetarne politike HNB-a. Godišnji se rast ukupnih plasmana u kolovozu usporio, pri čemu je zabilježeno usporavanje rasta plasmana poduzećima, a u manjoj mjeri i stanovništvu. U srpnju je manjak središnje države povećan za oko 2,9 mlrd. kuna na godišnjoj razini. Dug opće države na kraju lipnja iznosio je 85,3% BDP-a ili 12,1 postotni bod više nego na kraju 2019., što poglavito odražava znatno povećanje potreba za financiranje manjka u istom razdoblju.

Industrijska proizvodnja u kolovozu bila je za 1,1% manja u odnosu na srpanj. Pritom se, promatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, na mjesečnoj razini snažno smanjila proizvodnja kapitalnih proizvoda. Smanjila se i proizvodnja energije, a proizvodnja intermedijarnih proizvoda ostala je na razini iz srpnja. S druge strane, povećana je proizvodnja trajnih i netrajnih proizvoda za široku potrošnju. Promatra li se, pak, prosječna razina industrijske proizvodnje ostvarena u srpnju i kolovozu, ona se gotovo u potpunosti približila razinama s početka godine, što ujedno znači da se u potpunosti oporavila nakon snažnog pada u drugom tromjesečju, određenog nepovoljnim ostvarenjima u travnju i svibnju zbog uvedenih restriktivnih mjera (slike 3. i 4.). Realni promet od trgovine na malo u kolovozu je bio za 1,1% manji nego u srpnju, što je vjerojatno dijelom odraz manje turističke potrošnje zbog pogoršanja epidemiološke situacije u Hrvatskoj u drugoj polovini tog mjeseca. Ipak, prosječna je razina realnog prometa od trgovine na malo u srpnju i kolovozu porasla u odnosu na prethodno tromjesečje, međutim, za razliku od industrije, to nije bilo dovoljno da bi se nadoknadio pad u drugom tromjesečju (Slika 7.). Kretanje maloprodaje u usporedivim zemljama upućuje na to da je spomenuti jaz u odnosu na ostvarenja s početka godine vjerojatno posljedica manje potrošnje stranih turista, a ne toliko osobne potrošnje rezidenata. Fizički obujam građevinskih radova u srpnju bio je za 2,0% manji nego u lipnju, kada je ostvareno snažno povećanje na mjesečnoj razini. Građevinska se aktivnost smanjila zbog pada obujma radova na ostalim građevinama (-2,0%), dok su se radovi na zgradama zadržali na razini iz lipnja. Promatrano na tromjesečnoj razini, obujam građevinskih radova u srpnju bio je za 5,5% veći od prosjeka drugog tromjesečja, pa se tako približio razini s početka tekuće godine (slike 5. i 6.). I model brze procjene realnog BDP-a, prema dostupnim podacima, upućuje na to da će gospodarska aktivnost u trećem tromjesečju porasti u odnosu na prethodna tri mjeseca, ali će pritom njezina razina ostati niža nego u trećem tromjesečju 2019., zbog slabijeg intenziteta oporavka u uslužnim sektorima gospodarstva (Slika 1.).

Potrošačka očekivanja u rujnu pogoršala su se u odnosu na prethodni mjesec, vjerojatno zbog pogoršanja epidemiološke situacije u drugoj polovini kolovoza. Na pogoršanje optimizma na mjesečnoj razini najviše su utjecala očekivanja glede ukupne ekonomske situacije u Hrvatskoj za 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas, a pogoršane su i ostale sastavnice indeksa. Podaci ankete o pouzdanju poduzeća za rujan 2020. upućuju na zaključak da su se poslovna očekivanja poboljšala u trgovini i građevini te stagnirala u industriji. S druge strane, očekivanja u uslugama pogoršala su se. I potrošački i poslovni optimizam

u trećem tromjesečju poboljšali su se u odnosu na drugo tromjesečje, ali su i nadalje bili znatno ispod razine iz prvog tromjesečja ove godine (Slika 8.).

Tijekom kolovoza nastavila su se povoljna kretanja na tržištu rada, iako slabije izražena nego u srpnju. U kolovozu se tako nastavio rast zaposlenosti koji je bio široko rasprostranjen, a najizraženiji u djelatnosti usluživanja smještaja i hrane (Slika 15.). Na razini tromjesečja, zaposlenost je u srpnju i kolovozu prosječno bila viša za 0,6% u odnosu na ostvarenje za drugo tromjesečje. Unatoč rastu u odnosu na srpanj, broj zaposlenih osoba u kolovozu bio je na godišnjoj razini niži za 2,6%. Potrebno je naglasiti i da se u lipnju i srpnju 2020. znatno smanjio broj radnika obuhvaćenih mjerom za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenima koronavirusom, čineći tako 4% ukupnog broja zaposlenih (u odnosu na 30% tijekom razdoblja zaključavanja gospodarstva), a time i umanjio negativan rizik potencijalnog izvora novonezaposlenih osoba. Povećani odljevi s evidencije zbog zapošljavanja doveli su do smanjenja broja nezaposlenih u kolovozu, pa je u srpnju i kolovozu broj nezaposlenih bio za 2,1% manji u odnosu na prosjek drugog tromjesečja 2020. Smanjenje broja nezaposlenih utjecalo je i na administrativnu stopu nezaposlenosti, koja se s 10,2% radne snage, koliko je iznosila u srpnju, snizila na 9,9% u kolovozu, prema sezonski prilagođenim podacima (Slika 16.). Unatoč smanjenju broja nezaposlenih zabilježenom tijekom srpnja i kolovoza, krajem kolovoza nezaposlenost je bila viša za trećinu u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Posljednji dostupni podaci iz Ankete o radnoj snazi upućuju na povećanje anketne stope nezaposlenosti na 7% radne snage u drugom tromjesečju 2020. (u odnosu na 6,3% ostvarenih u prvom tromjesečju). Kada je riječ o plaćama, u kolovozu je prosječna nominalna bruto plaća porasla sličnim intenzitetom kao i prethodnih mjeseci. Pritom je rast plaća bio široko rasprostranjen. Prosječna nominalna bruto plaća bila je u kolovozu za 2,7% veća nego u istom razdoblju prethodne godine (sezonski prilagođeni podaci), pri čemu su plaće u javnom sektoru porasle za 7,8%, a u privatnom za 0,8%. Osim toga, manje isplate neoporezivih primitaka zabilježene u lipnju i srpnju nastavile su se i u kolovozu, zbog čega su plaće uvećane za neoporezive naknade gotovo jednake isplaćenju neto prosječnoj plaći. Nadalje, prosječna nominalna bruto plaća u srpnju i kolovozu bila je viša za 1,5% u odnosu na drugo tromjesečje (Slika 17.).

Potrošačke su se cijene u kolovozu smanjile za 0,1% u odnosu na prethodni mjesec (Tablica 1.). Tome je najveći doprinos dalo sezonsko pojeftinjenje odjeće i obuće te, u manjoj mjeri, zračni putnički prijevoz, naftni derivati te pojedini prehrambeni proizvodi (voće te mlijeko, sir i jaja). Nasuprot tome,

blagi pozitivan doprinos kretanju potrošačkih cijena dali su pojedini neprerađeni prehrambeni proizvodi (meso i povrće). Cijene barela sirove nafte tipa Brent u kolovozu su se kretale oko razine od 44 USD te su blago porasle u odnosu na srpanj. Međutim, zbog aprecijacije kune prema američkom dolaru u kolovozu je u odnosu na srpanj ostvaren blagi pad cijena sirove nafte izraženih u domaćoj valuti. Godišnji pad potrošačkih cijena usporio se s $-0,3\%$ u srpnju na $-0,1\%$ u kolovozu (Slika 18.). To je bilo posljedica povećanja doprinosa godišnjoj inflaciji neprerađenih i prerađenih prehrambenih proizvoda te industrijskih proizvoda. Temeljna se inflacija, koja ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda, energije ni administrativne cijene, ubrzala s $0,9\%$ u srpnju na $1,2\%$ u kolovozu. Godišnji pad proizvođačkih cijena na domaćem tržištu u kolovozu je ostao nepromijenjen u odnosu na srpanj te je iznosio $-2,7\%$. Ako se isključi energija, godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena usporila se s $0,2\%$ u srpnju na $0,0\%$ u kolovozu.

Na tekućem i kapitalnom račune platne bilance u drugom tromjesečju 2020. ostvaren je manjak od 0,3 mlrd. EUR, što je primjetno pogoršanje u odnosu na uravnotežen saldo zabilježen u istom razdoblju prethodne godine (Slika 58.). To je posljedica snažnog pada neto izvoza usluga, posebice prihoda od turizma (za $84,0\%$) s obzirom na to da je tijekom proljetne karantene uvedene nakon izbijanja pandemije koronavirusa bilo gotovo u potpunosti onemogućeno obavljanje turističke djelatnosti i dolazak stranih gostiju. Negativan učinak snažnog pada neto izvoza usluga ublažen je poboljšanjem salda na svim ostalim podračunima, posebice smanjenjem manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom, kao rezultat mnogo izraženije kontrakcije uvoza (za $27,0\%$) od izvoza (za $17,5\%$). Zbog lošijih poslovnih rezultata banaka i domaćih poduzeća u stranom vlasništvu, odnosno manjih rashoda od izravnih vlasničkih ulaganja, saldo na računu primarnog dohotka zamjetno se poboljšao u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Vrlo blagi rast viška na računima sekundarnog dohotka i kapitalnih transakcija posljedica je daljnjeg rasta neto prihoda od transakcija s proračunom EU-a, koje je nadmašilo smanjenje neto prihoda na osnovi osobnih transfera. Zbog izrazito povoljnih ostvarenja u prvom kao i zbog pada nominalnog BDP-a u drugom tromjesečju, promatraju li se posljednja četiri tromjesečja, višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance u razdoblju do kraja lipnja 2020. iznosio je $5,6\%$ BDP-a, što je za 0,8 postotnih bodova više nego u cijeloj 2019. godini.

Zbog završetka glavne turističke sezone i strogih epidemioloških mjera na emitivnim tržištima, nominalni tečaj kune prema euru blago je oslabio tijekom rujna. Krajem mjeseca tečaj je iznosio 7,54 EUR/HRK, što je deprecijacija od $0,3\%$ u odnosu na tečaj na kraju kolovoza (Slika 22.). Osim prema euru, kuna je oslabjela i prema juanu renminbiju i američkom dolaru, što je rezultiralo deprecijacijom dnevnoga nominalnoga efektivnog tečaja kune od $0,1\%$ u rujnu u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. U suprotnom smjeru djelovalo je jačanje kune prema većini ostalih valuta iz košarice za izračun efektivnih tečajeva kune, što je bilo posljedica jačanja eura prema tim valutama na svjetskom deviznom tržištu.

Kratkoročne kamatne stope na europskom tržištu novca zadržale su se tijekom rujna u negativnom području. Prekonoćna kamatna stopa na bankarskom tržištu europodručja EONIA blago se smanjila na $-0,49\%$ na kraju rujna. Šestomjesečni EURIBOR nastavio se smanjivati te je na kraju rujna dosegnuo $-0,48\%$, čime je ostvario malo niže vrijednosti u odnosu na razinu zabilježenu netom prije izbijanja pandemije (Slika 25.). Premije za rizik za europske zemlje s tržištima u nastajanju nisu se znatnije promijenile tijekom rujna (Slika 26.). Pritom je premija za rizik Hrvatske samo blago porasla i na kraju rujna

iznosila je 76 baznih bodova te je, osim Rumunjske, i nadalje malo viša nego za usporedive zemlje Srednje i Istočne Europe.

Slobodna novčana sredstva banaka zadržala su se, pod utjecajem vrlo ekspanzivne monetarne politike HNB-a, blizu dosad najviših zabilježenih razina. Prosječni dnevni višak kunske likvidnosti domaćega bankovnog tržišta u rujnu je iznosio 41,1 mlrd. kuna, što je gotovo jednako vrijednostima zabilježenima u prethodna tri mjeseca (Slika 55.). U takvim uvjetima, tijekom rujna nije bilo prometa na domaćem međubankovnom prekonoćnom tržištu, dok je promet na ostalim segmentima novčanog tržišta bio skroman. Prekonoćna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem blago se povećala te je u rujnu dosegla $0,07\%$, dok se implicitna kamatna stopa izvedena iz trgovanja banaka ugovorima o valutnoj razmjeni blago smanjila na $-0,19\%$ (Slika 28.).

U kolovozu su se kamatne stope banaka na nove kredite poduzećima i stanovništvu, koji uključuju prvi put ugovorene i ponovno ugovorene kredite, uglavnom povećale ili ostale gotovo nepromijenjene (slike 29. i 30.). Pritom su kod prvi put odobrenih kredita poduzećima ponajviše porasle kamatne stope na kunske kredite za obrtna sredstva, a kod stanovništva kamatne stope na stambene kredite. Što se tiče depozita, kamatna stopa na oročene depozite stanovništva ostala je na sličnoj razini kao i prethodnog mjeseca, dok se za poduzeća blago smanjila (slike 35. i 36.). Razlika između kamatnih stopa na nove kredite i depozite nastavila se povećavati te je dosegla 5,1 postotni bod u kolovozu, u podjednakoj mjeri zbog rasta kamatnih stopa na kredite i nastavka promjene u strukturi odobrenih kredita, tj. povećanja udjela kunskih kredita koji imaju višu kamatnu stopu (Slika 38.). S druge strane, razlika između kamatnih stopa na stanja kredita i depozita u kolovozu ostala je gotovo nepromijenjena te je iznosila 4,1 postotni bod.

Monetarna kretanja u kolovozu obilježilo je sezonsko povećanje neto inozemne aktive (NIA) kreditnih institucija te smanjenje domaće aktive (NDA) monetarnog sustava, pa su se ukupna likvidna sredstva (M4) povećala za 3,1 mlrd. kuna ili $0,9\%$, na osnovi transakcija. Pad NDA u najvećoj mjeri posljedica smanjenja neto potraživanja od središnje države, odnosno povećanja depozita središnje države kod HNB-a i poslovnih banaka. Iako je zabilježen mjesečni porast M4 i novčane mase (M1), njihov se godišnji rast u kolovozu usporio na $6,2\%$ i $15,1\%$ na osnovi transakcija (slike 49. i 50.), što odražava slabiji rast neto inozemne aktive nego u kolovozu prošle godine. Naime, manji prihodi od turizma u kolovozu ove godine u odnosu na isti mjesec prošle godine rezultirali su manjim priljevom deviza u banke te manjim povećanjem deviznih depozita (Slika 53.) i depozitnog novca.

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) u kolovozu su se smanjili za 0,5 mlrd. kuna (na osnovi transakcija), što je uglavnom rezultat pada plasmana nefinancijskim poduzećima, posebice onima u trgovini i prerađivačkoj industriji. Istodobno su plasmani stanovništvu stagnerali u odnosu na srpanj, pri čemu se mjesečni rast stambenih kredita usporio na $0,4\%$, dok su gotovinski nenamjenski krediti zabilježili pad od $0,2\%$. Promatrano na godišnjoj razini, rast se ukupnih plasmana usporio na $3,4\%$ (Slika 41.), što je većim dijelom posljedica usporavanja plasmana poduzećima s $5,2\%$ u srpnju na $4,4\%$ u kolovozu (Slika 42.). Kada je riječ o stanovništvu, godišnji rast plasmana ovom sektoru blago se usporio, s $3,9\%$ u srpnju na $3,7\%$ u kolovozu (Slika 43.), čemu je pridonijelo usporavanje rasta gotovinskih nenamjenskih kredita (s $2,8\%$ na $2,0\%$), dok se rast stambenih kredita nastavio ubrzavati (s $8,0\%$ na $8,3\%$) pod utjecajem zaduživanja u svrhu obnove stambenih jedinica oštećenih u potresu. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima

stanovništvu neznatno je porastao tijekom kolovoza na razinu od 55,1% (Slika 48.).

Bruto međunarodne pričuve povećale su se tijekom rujna za 0,3 mlrd. EUR ili 1,6% te su na kraju mjeseca iznosile 18,3 mlrd. EUR (Slika 57.). Povećanje pričuva uglavnom je bilo rezultat veće razine ugovorenih repo poslova. U odnosu na kraj prethodne godine, bruto međunarodne pričuve smanjile su se za 0,2 mlrd. EUR ili 1,3%. Istodobno su se neto raspoložive pričuve smanjile za 1,0 mlrd. EUR ili 5,8% te su na kraju rujna iznosile 16,4 mlrd. EUR.

Na financijskom računu platne bilance u drugom je tromjesečju 2020. ostvaren neto odljev kapitala od 0,2 mlrd. EUR kao posljedica snažnog rasta međunarodnih pričuva HNB-a. Isključi li se promjena međunarodnih pričuva, zabilježen je neto priljev kapitala od 0,8 mlrd. EUR (Slika 60.), što je rezultat rasta neto dužničkih i, manjim dijelom, rasta vlasničkih obveza domaćih sektora. Kada je riječ o neto dužničkim obvezama (poglavito krediti i obveznice), njih su smanjile banke i ostali domaći sektori (posebice nefinancijska poduzeća), no spomenuta je kretanja pratio izrazitiji rast neto dužničkih obveza države (Slika 61.). Naime, država je u lipnju na inozemnom tržištu izdala obveznice u iznosu od 2,0 mlrd. EUR namijenjene srpanjskoj otplati 1,25 mlrd. USD vrijedne obveznice izdane 2010. godine, a djelomice i financiranju protukriznih mjera namijenjenih ublažavanju negativnih posljedica pandemije. Prikupljena sredstva država je većim dijelom prodala središnjoj banci, zbog čega su se međunarodne pričuve u drugom tromjesečju povećale. Kao što je ranije spomenuto, neto vlasničke obveze (poglavito dionice, vlasnički udjeli i zadržana dobit poduzeća) u drugome su tromjesečju 2020. također porasle,

pri čemu je glavnina ulaganja u Hrvatsku realizirana na osnovi zadržane dobiti u djelatnosti proizvodnje farmaceutskih proizvoda, financijskoj djelatnosti i telekomunikacijama. Kretanja u srpnju obilježilo je smanjenje ukupnoga neto inozemnog duga (Slika 61.), što je poglavito rezultat smanjenja inozemnih obveza države.

Prema Prijedlogu polugodišnjeg izvještaja o izvršenju državnog proračuna, u skladu s nacionalnom metodologijom, u prvom je polugodištu 2020. ukupni manjak državnog proračuna iznosio 16,7 mlrd. kuna i bio je zamjetno veći nego u istom razdoblju prethodne godine, dok je ukupni manjak proračuna opće države iznosio 17,9 mlrd. kuna, odnosno za oko 19 mlrd. kuna više nego u istom razdoblju prethodne godine.

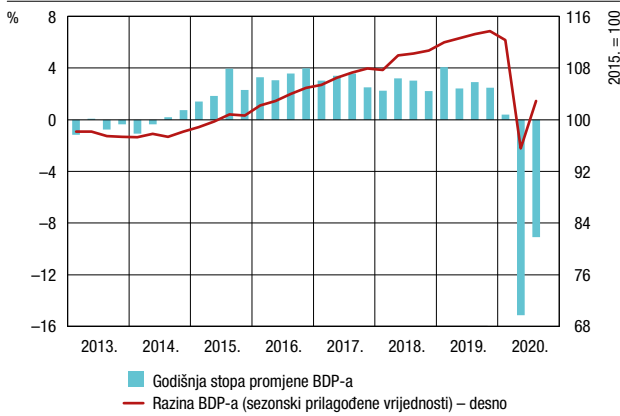
Podaci Ministarstva financija¹ za srpanj i kolovoz ove godine upućuju na to da je, zahvaljujući povoljnim ostvarenjima u kolovozu, na razini središnje države ostvaren višak od oko 1,9 mlrd. kuna. Iako je navedeno za oko 2,5 mlrd. kuna lošiji rezultat u odnosu na isto razdoblje 2019., a odražava rast rashoda uz smanjenje prihoda, zamjetan je istodobni oporavak u odnosu na drugo tromjesečje, kada je ostvarenje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine bilo lošije za oko 15,6 mlrd. kuna.

Dug opće države iznosio je na kraju lipnja 329,6 mlrd. kuna ili za 36,7 mlrd. kuna više od njegove razine na kraju 2019. godine. Ovakav porast duga odražava povećane potrebe države za financiranjem zbog znatnoga negativnog učinka krize uzrokovane pandemijom i protukriznih mjera na saldo proračuna.² Država je pritom povećane potrebe za financiranjem uglavnom osiguravala na domaćem tržištu, pri čemu su ostvareni povoljni uvjeti zaduživanja.

1 Mjesečni podaci za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti koji se prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU moraju objaviti prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljuju tromjesečno.

2 Osim toga, provedena revizija podataka zbog resektorizacije niza jedinica iz sektora nefinancijskih poduzeća u središnju i lokalnu državu povećala je razinu duga od siječnja 2001., pri čemu je malo snažniji rast u razdoblju od 2007. do 2014. posljedica utjecaja resektorizacije trgovačkog društva HŽ Putnički prijevoz.

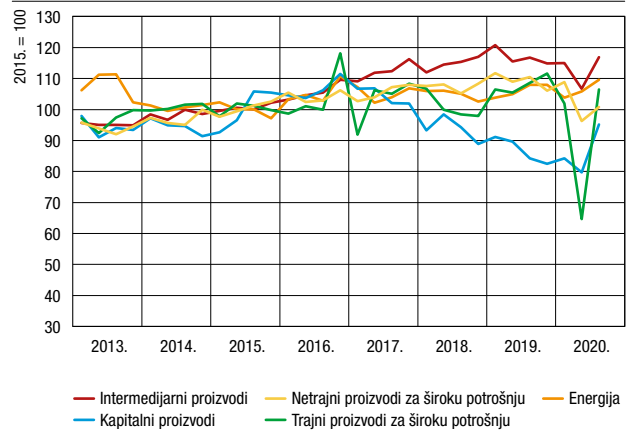
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2020. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na osnovi podataka objavljenih do 30. rujna 2020.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

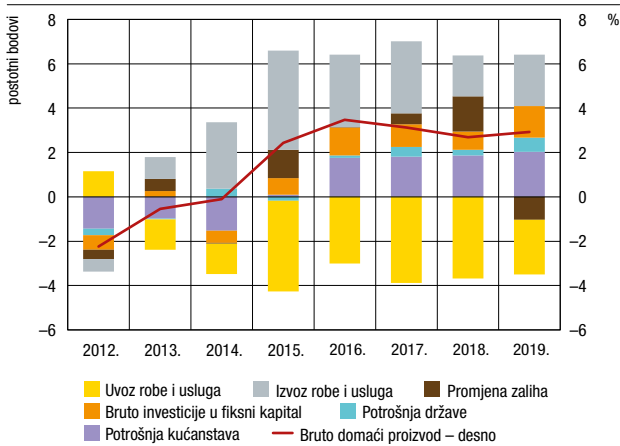
Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.

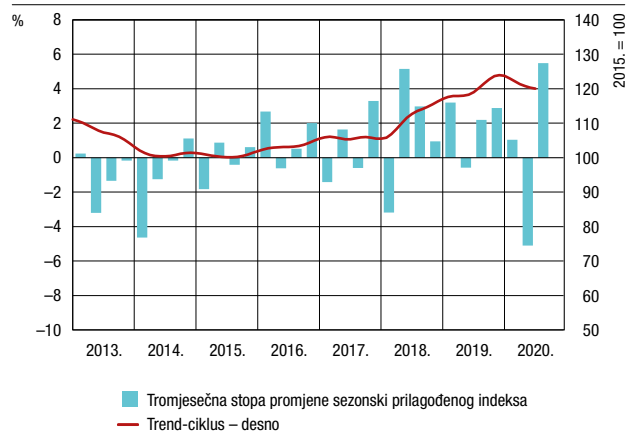
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

Izvor: DZS

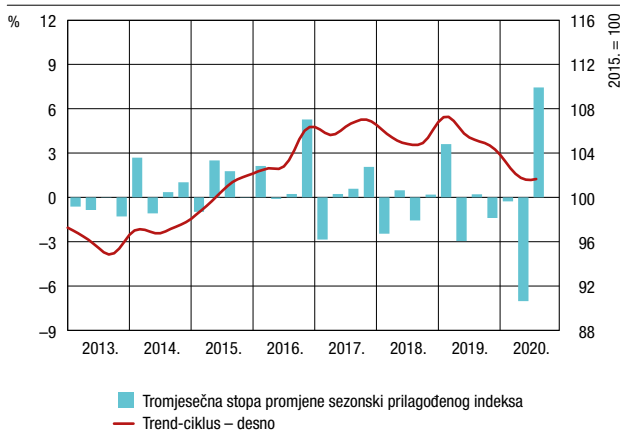
Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2020. odnosi se na srpanj.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

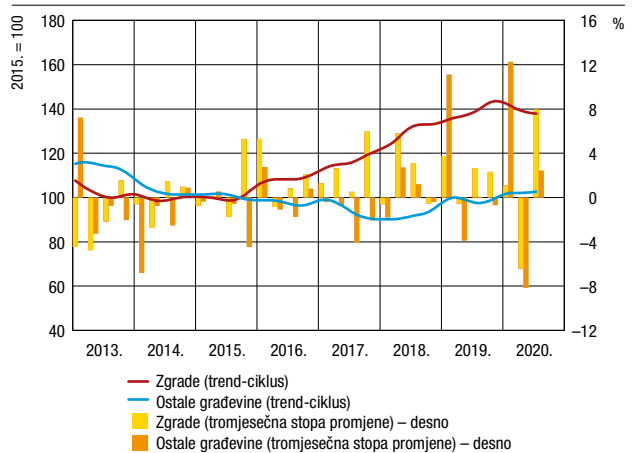
Slika 3. Industrijska proizvodnja

Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2020. odnosi se na srpanj i kolovoz.

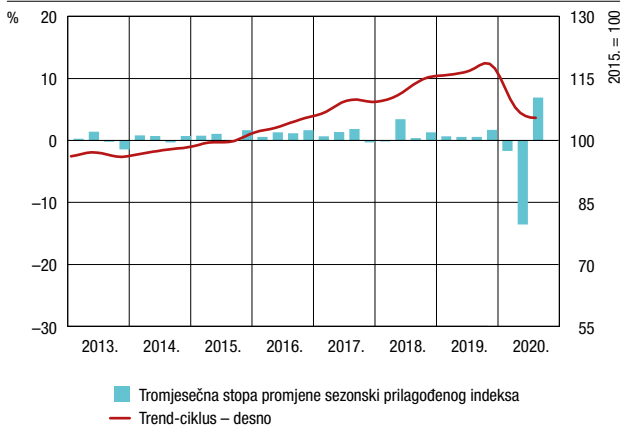
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

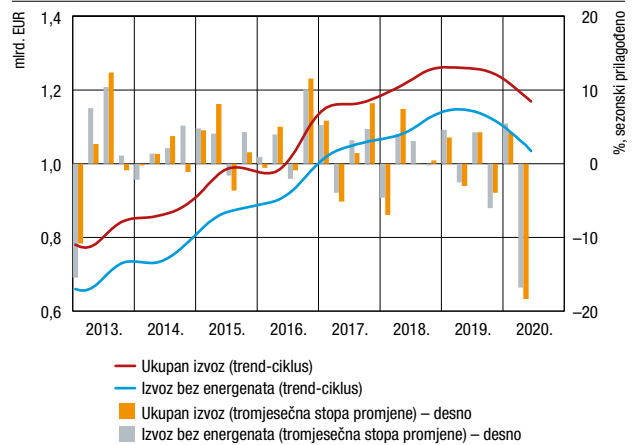
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

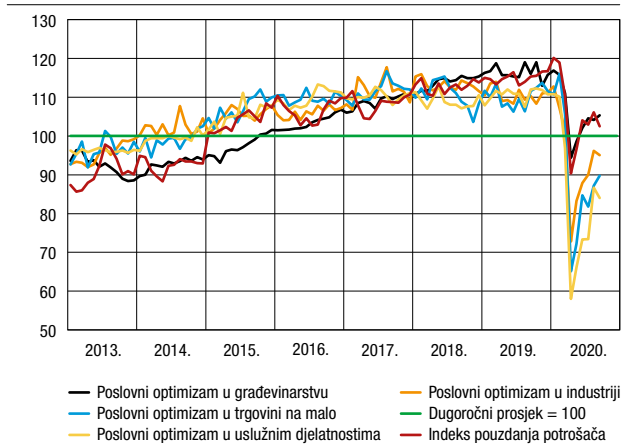
Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2020. odnosi se na srpanj i kolovoz.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

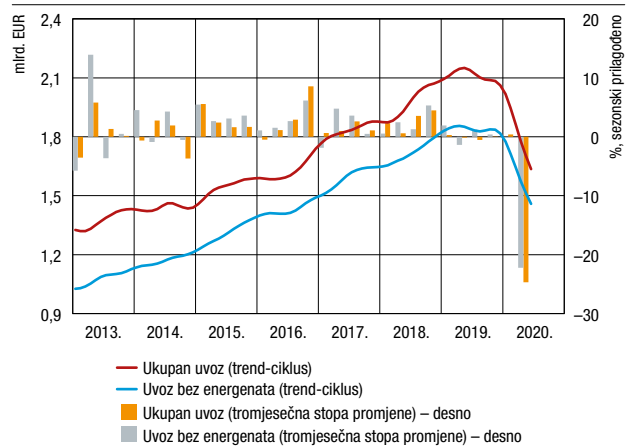
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

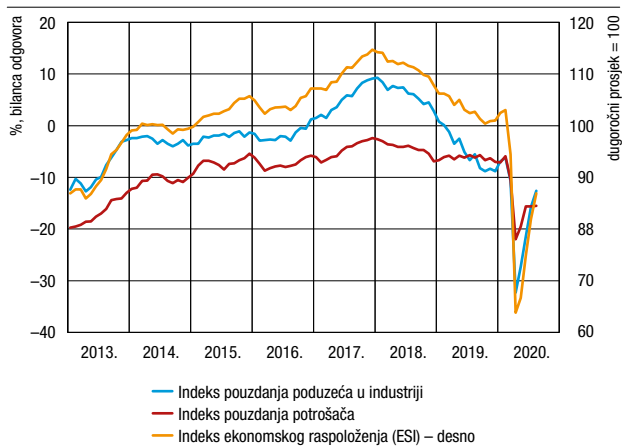
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

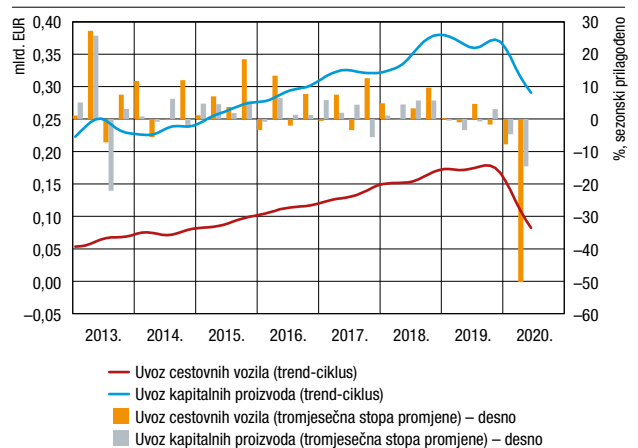
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

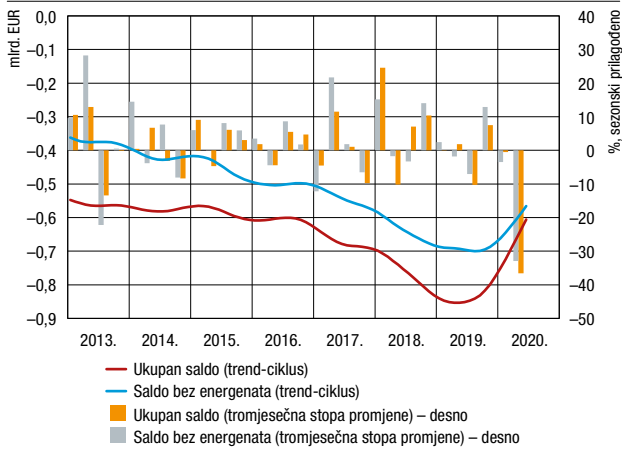
Izvor: Eurostat

Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

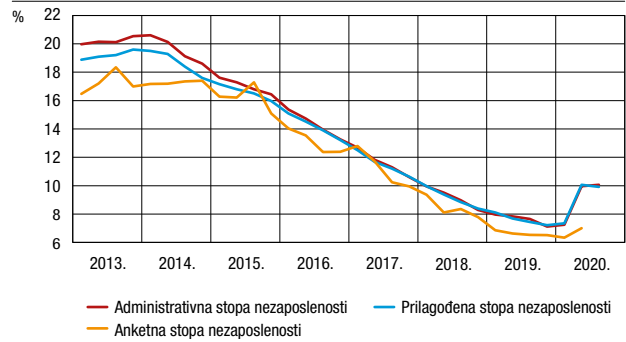

Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robe razmjene

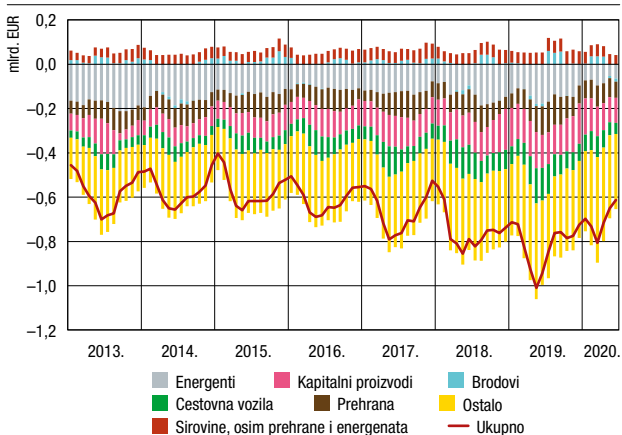
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 16. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. koriste se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Podaci o zaposlenosti revidirani su unatrag od siječnja 2016. do prosinca 2019. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a). Podaci za treće tromjesečje 2020. odnose se na srpanj i kolovoz.

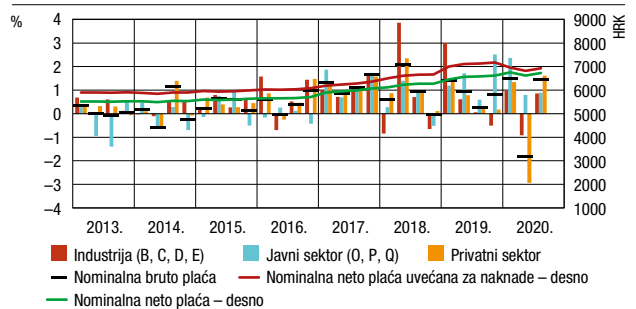
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 14. Saldo robe razmjene po skupinama proizvoda

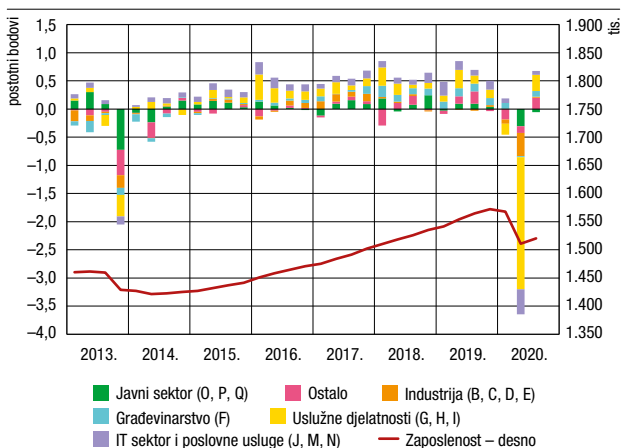
Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Podaci zaključno s lipnjem 2020.

Izvor: DZS

Slika 17. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima
NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene, razine

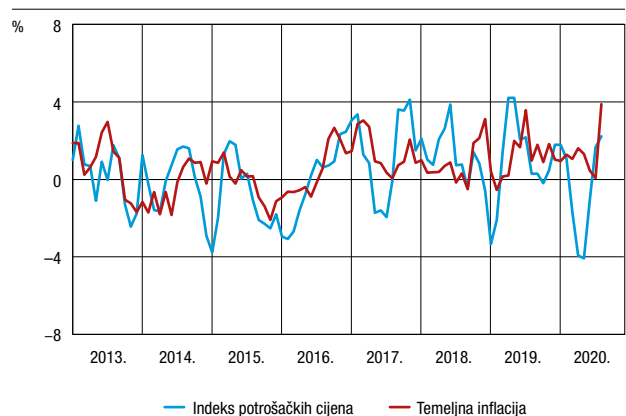
Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD. Podaci o prosječnim plaćama isplaćenima u veljači 2020. izračunati su prema ekvivalentu punoga radnog vremena, prije se prosječna plaća računala tako da se ukupne isplate podijele s brojem zaposlenih koji su primili te isplate (zaposleni koji su radili manje od 80 sati mjesečno bili su isključeni). Podaci o plaćama u 2019. prema načelu ekvivalenta punoga radnog vremena objavljeni su u analitičke svrhe. Podaci o isplaćenim naknadama prije 2016. godine procjena su HNB-a. Podaci za treće tromjesečje 2020. odnose se na srpanj i kolovoz.

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 15. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Napomena: Podaci za treće tromjesečje 2020. odnose se na srpanj i kolovoz.

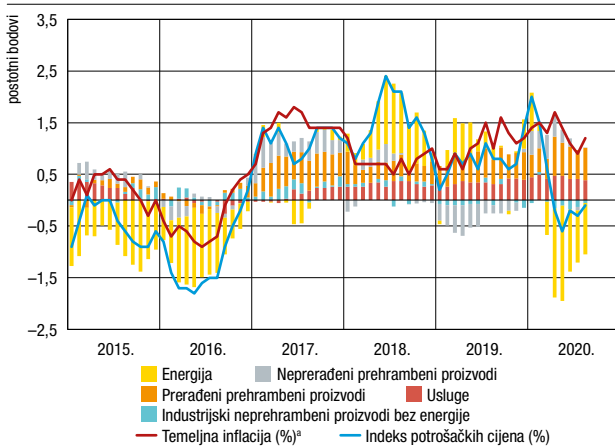
Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 18. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenta inflaciji potrošačkih cijena

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

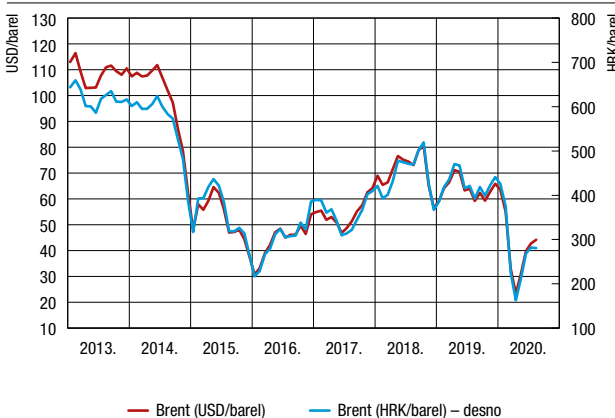
Tablica 1. Cjenovni pokazatelji godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	VII. 20.	VIII. 20.	VIII. 19.	VIII. 20.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	-0,3	-0,1	-0,3	-0,1
Energija	-6,0	-5,9	-0,4	-0,3
Neprehradeni prehrambeni proizvodi	-0,8	0,1	-0,1	0,7
Prerađeni prehrambeni proizvodi	2,4	2,7	-0,1	0,2
Industrijski neprehrambeni proizvodi bez energije	-0,5	-0,2	-1,0	-0,7
Usluge	1,6	1,5	0,0	-0,1
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	0,9	1,2	-0,4	-0,1
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	-2,7	-2,7	-0,3	-0,3
Cijene sirove nafte Brent (USD)	-33,1	-25,3	-7,4	3,4
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata, USD)	-3,6	13,5	-8,1	8,2

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

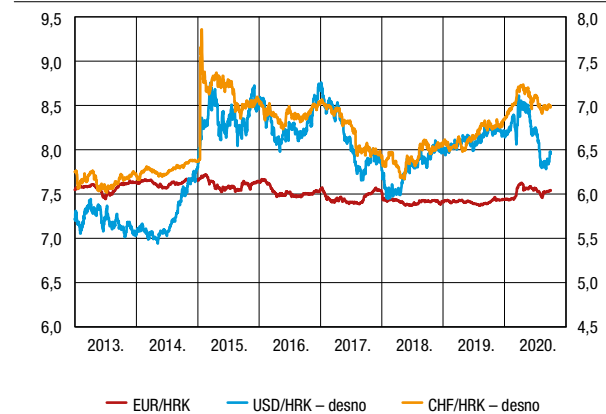
Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 20. Cijene sirove nafte (Brent)

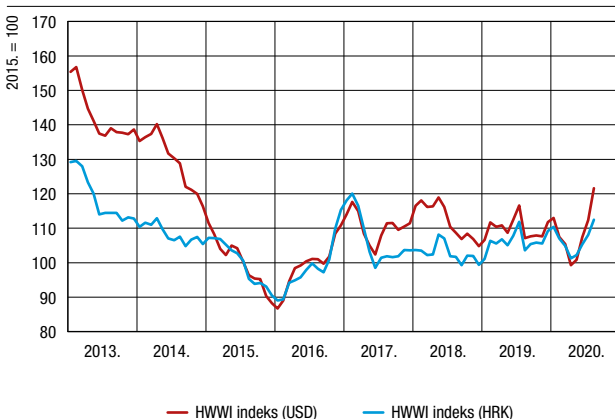
Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 22. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku srednji tečaj HNB-a

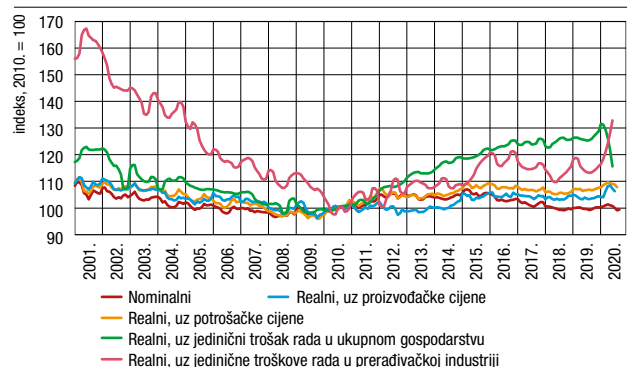
Izvor: HNB

Slika 21. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

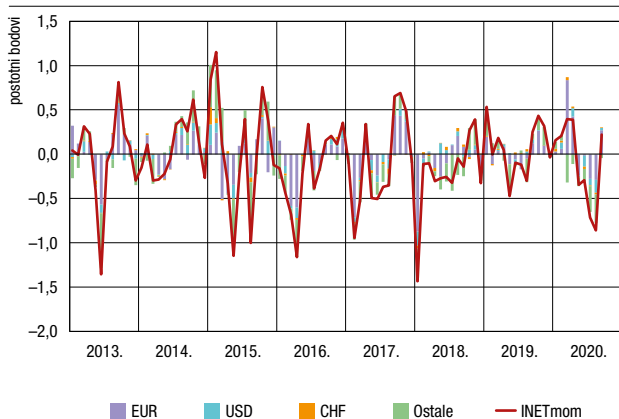
Slika 23. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinичni trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinичne troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

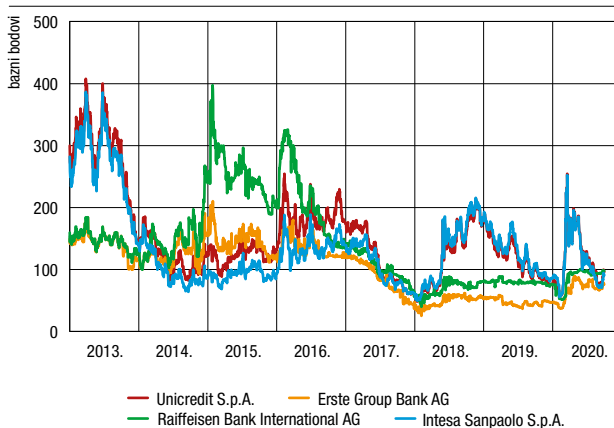
Izvor: HNB

Slika 24. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

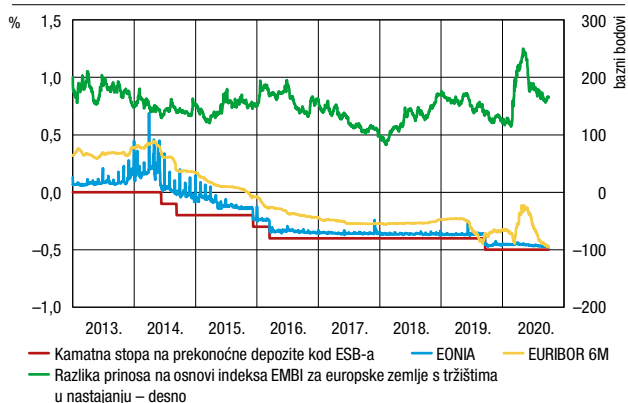
^a Negativne vrijednosti označuju doprinosi aprecijaciji INET-a.
Izvor: HNB

Slika 27. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

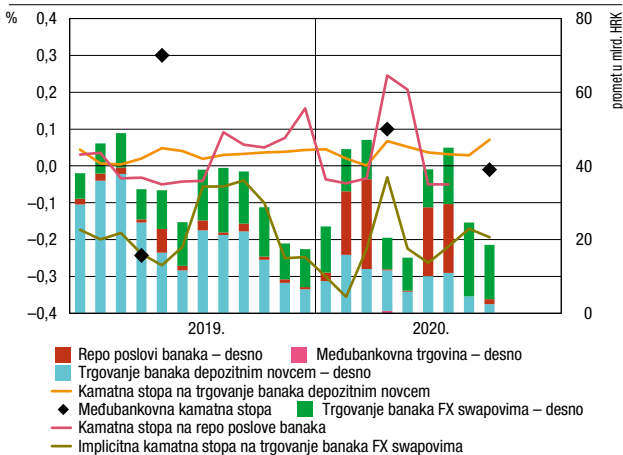
Slika 25. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

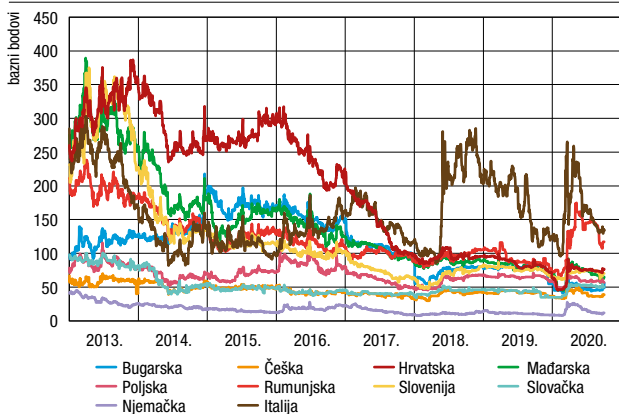
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

Slika 28. Prekončne kamatne stope i prometi

Izvor: HNB

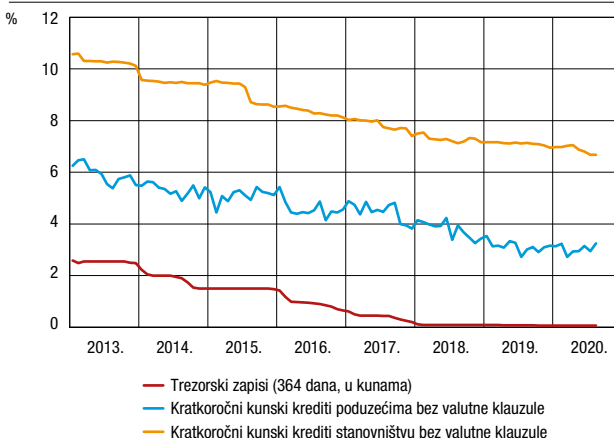
Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

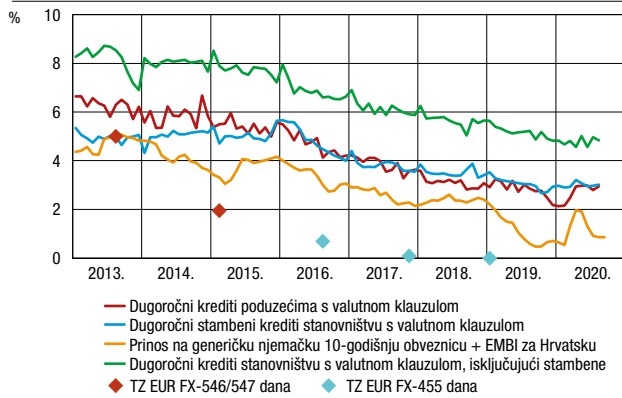
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 29. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

Izvori: MF; HNB

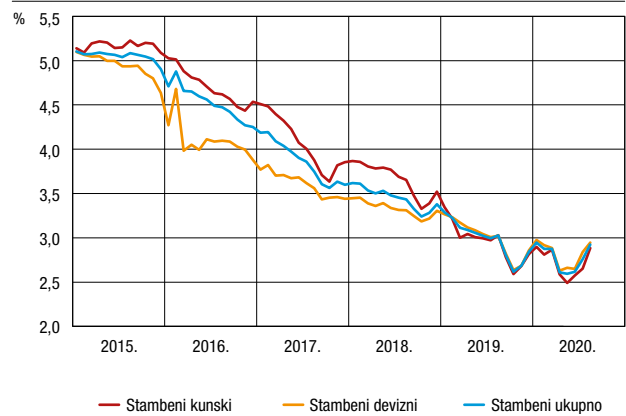
Slika 30. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

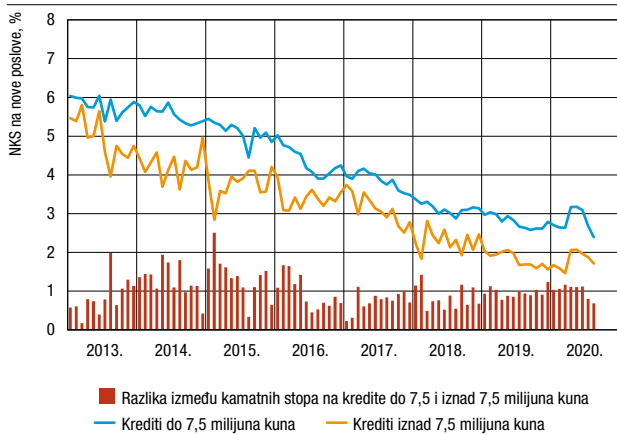
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

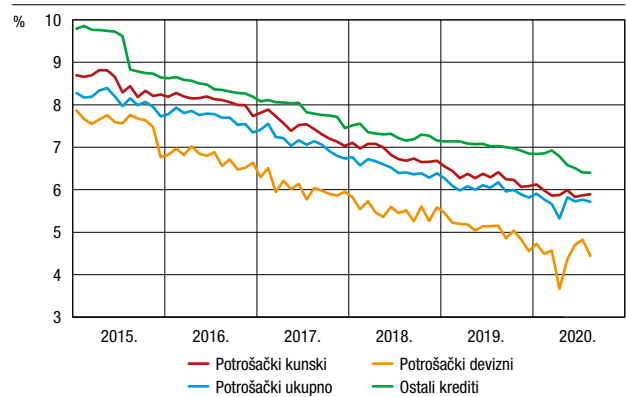
Izvor: HNB

Slika 31. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

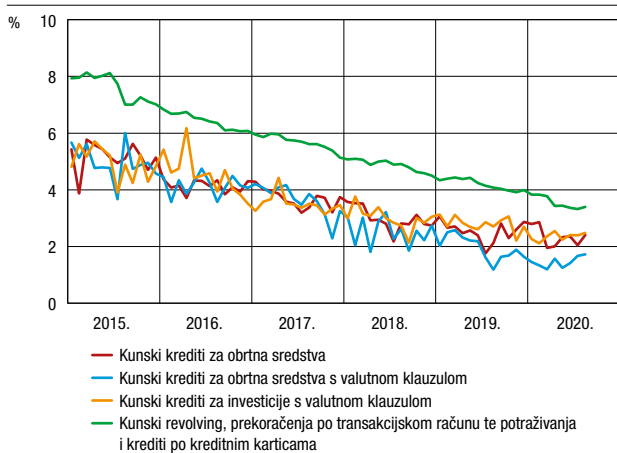
Slika 34. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnovne kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

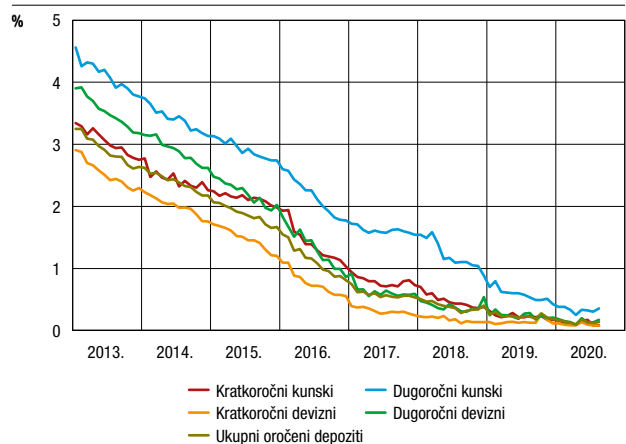
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

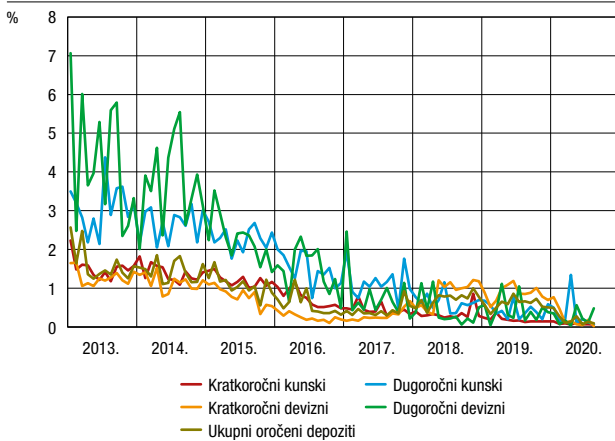
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

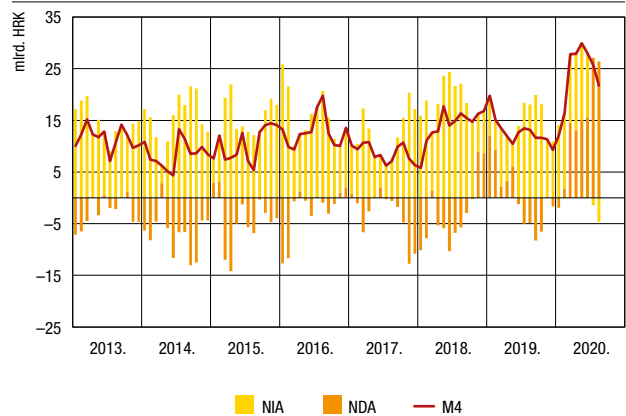
Izvor: HNB

Slika 36. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

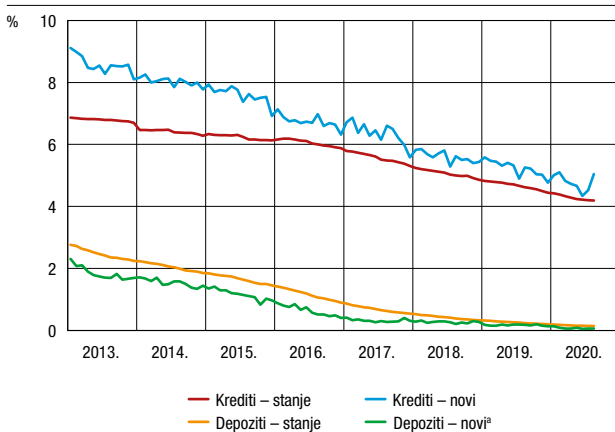
Izvor: HNB

Slika 39. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

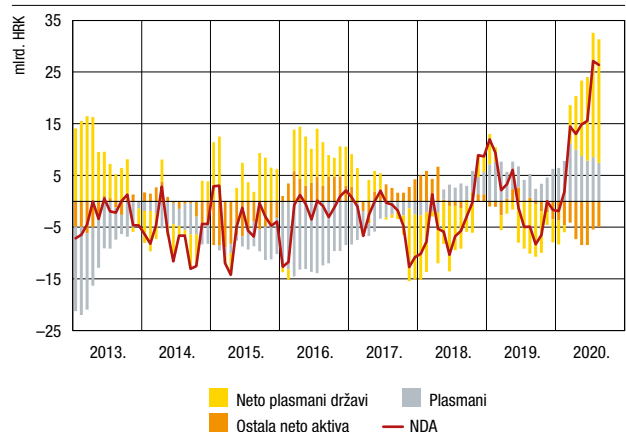
Izvor: HNB

Slika 37. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

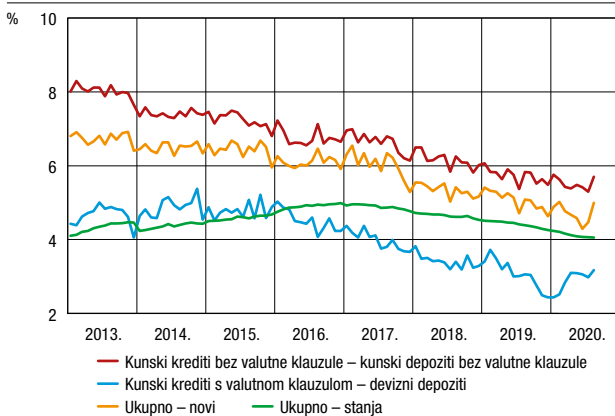
^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

Slika 40. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

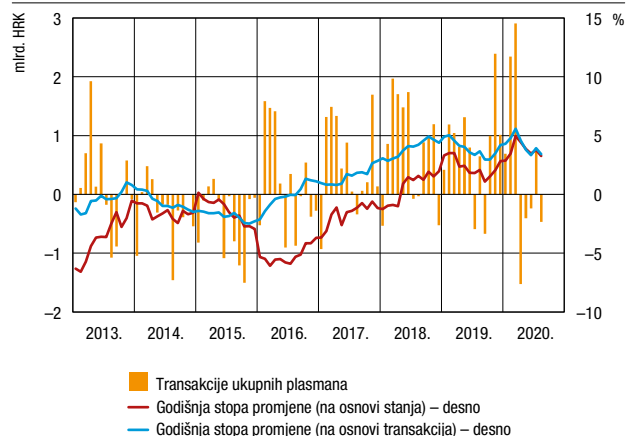
Slika 38. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

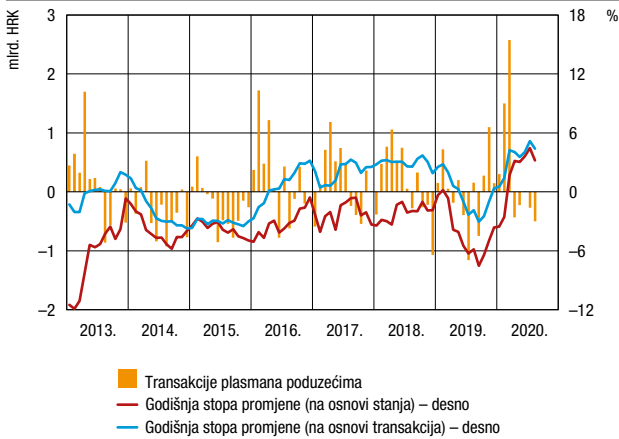
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani

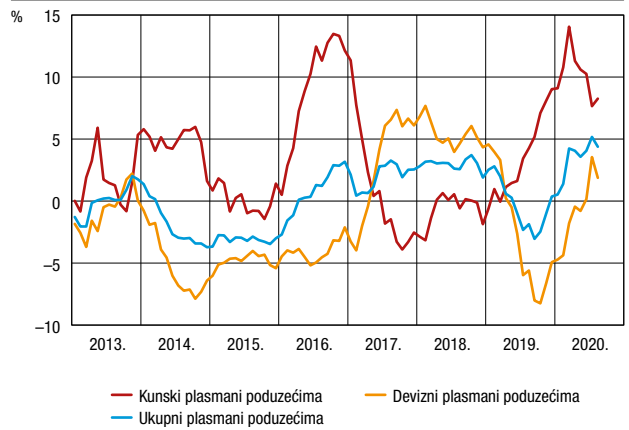
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani poduzećima

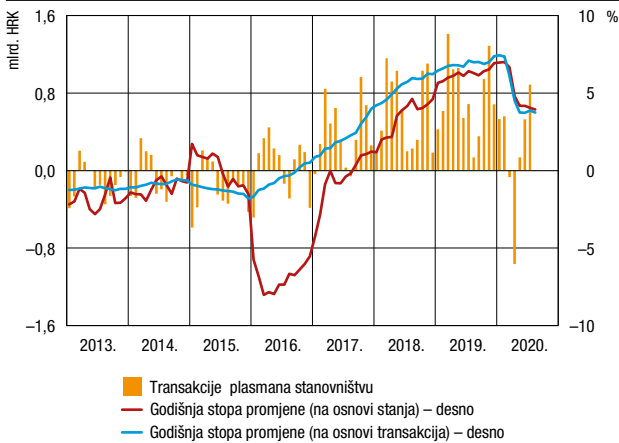
Izvor: HNB

Slika 45. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

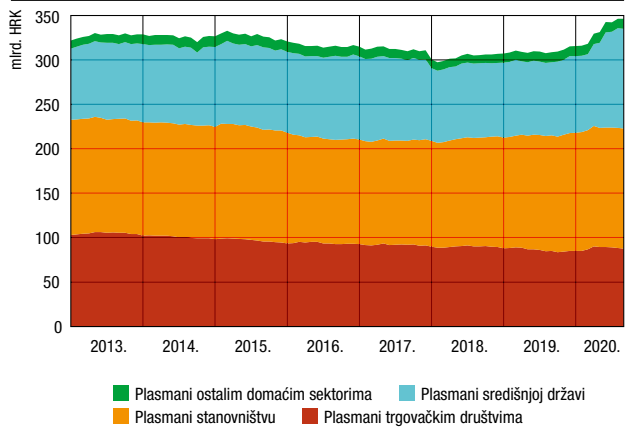
Izvor: HNB

Slika 43. Plasmani stanovništvu

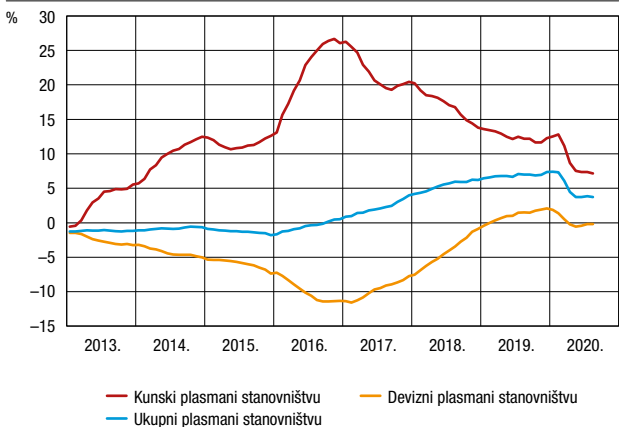
Izvor: HNB

Slika 46. Struktura plasmana monetarnih financijskih institucija

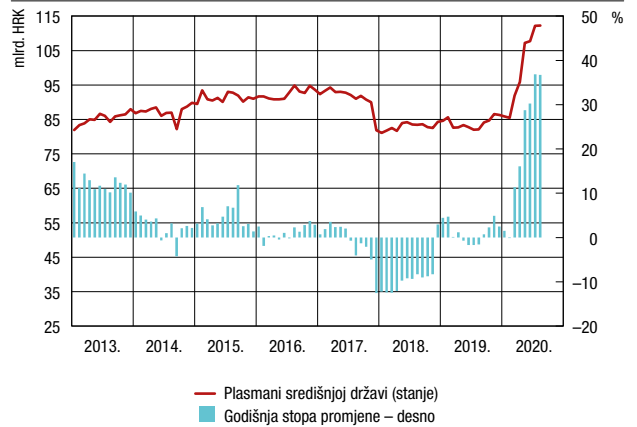
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

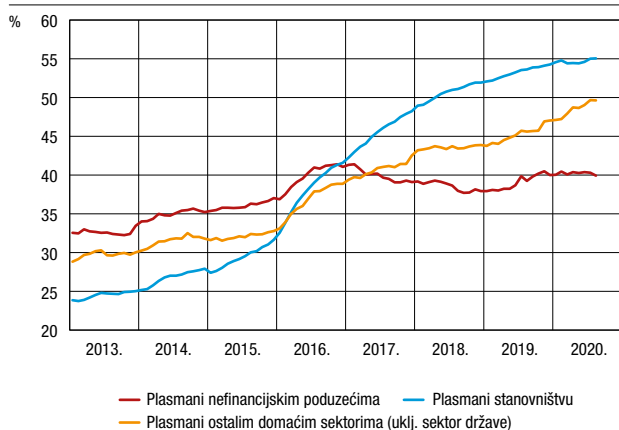
Izvor: HNB

Slika 47. Plasmani monetarnih financijskih institucija središnjoj državi

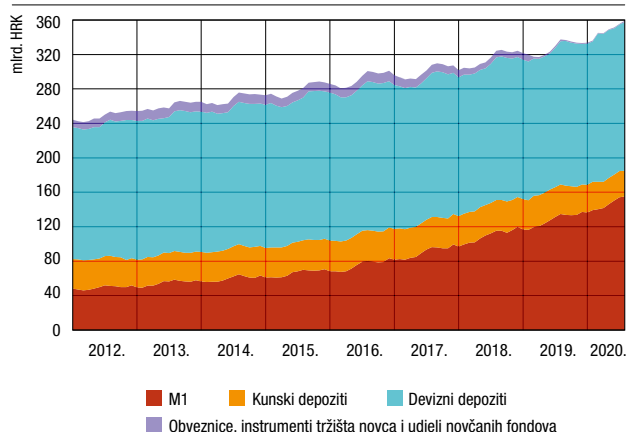
Izvor: HNB

Slika 48. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

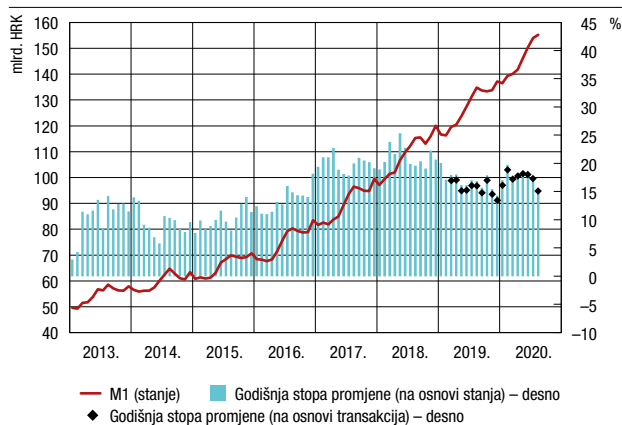
Izvor: HNB

Slika 51. Struktura monetarnog agregata M4

Izvor: HNB

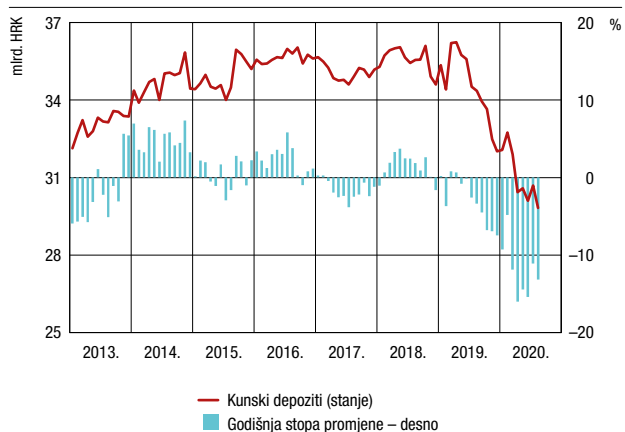
Slika 49. Novčana masa (M1)

Napomena: Stopa rasta na osnovi transakcija od ožujka 2019. isključuje učinak reklasifikacije novčanih fondova.

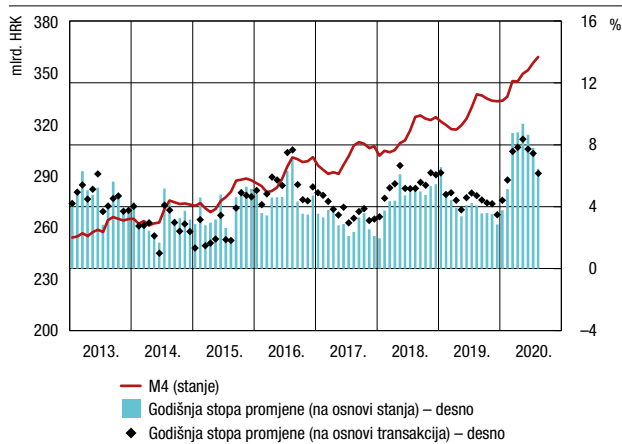
Izvor: HNB

Slika 52. Kunske štedne i oročene depozite

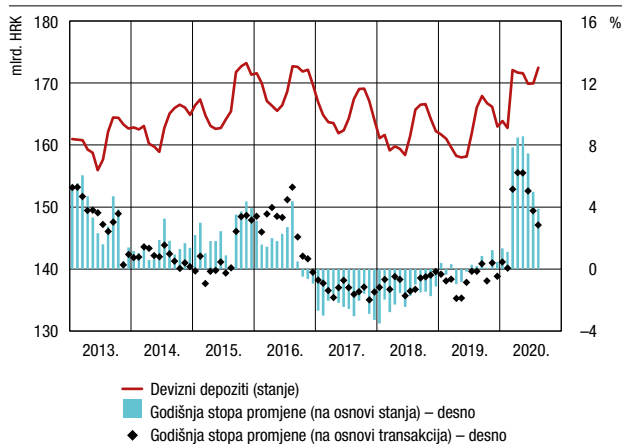
Izvor: HNB

Slika 50. Ukupna likvidna sredstva (M4)

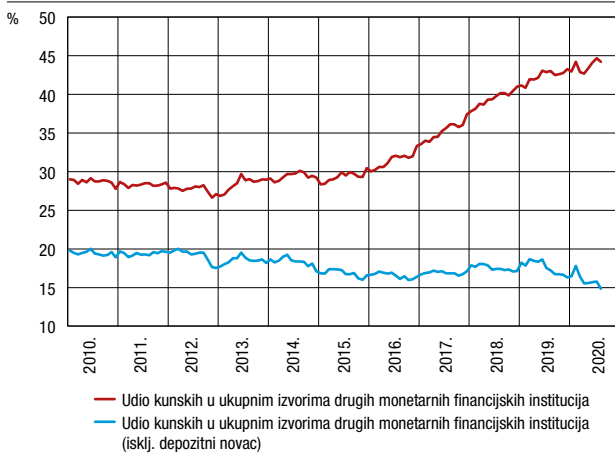
Izvor: HNB

Slika 53. Devizni depoziti

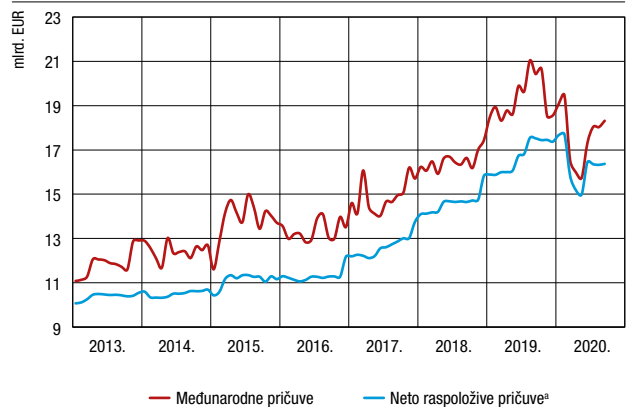
Izvor: HNB

Slika 54. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

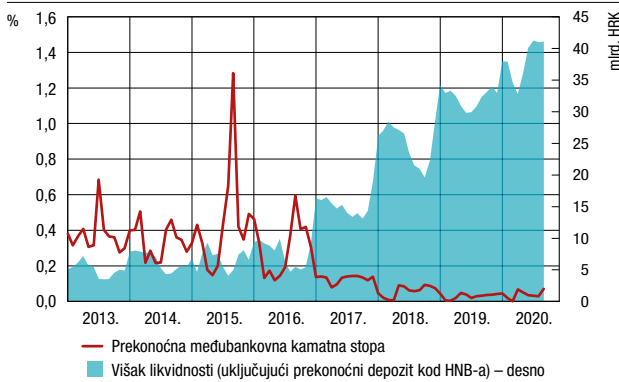
Slika 57. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 55. Likvidnost banaka i prekonočna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem

Napomena: Višak likvidnosti je razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve. Prekonočna kamatna stopa do kraja 2015. odnosi se na prekonočnu međubankovnu kamatnu stopu, a od početka 2016. odnosi se na prekonočnu kamatnu stopu na trgovanje banaka depozitnim novcem.

Izvor: HNB

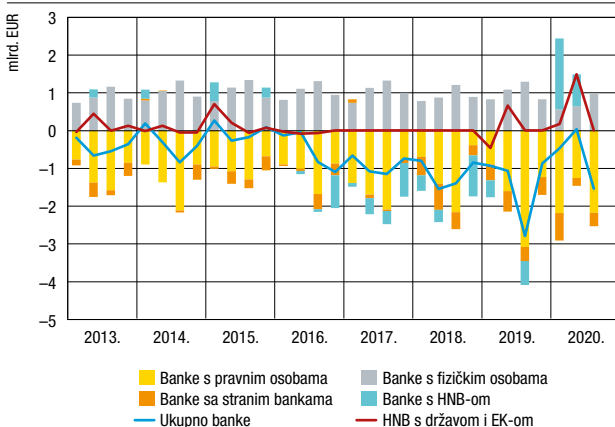
Tablica 2. Platna bilanca
preliminarni podaci, u milijunima eura

	2019.	2. tr. 2020. ^a	Indeksi	
			2019./ 2018.	2. tr. 2020. ^a / 2019.
Tekuće transakcije	1.482,8	1.807,0	156,3	121,9
Kapitalne transakcije	1.114,8	1.108,0	154,0	99,4
Financijske transakcije (bez pričuva)	1.423,8	5.020,1	798,9	352,6
Međunarodne pričuve HNB-a	989,4	-2.572,3	64,0	-260,0
Neto pogreške i propusti	-184,5	-467,2	-368,7	253,2

^a Odnosi se na zbroj posljednjih četiriju tromjesečja.

Izvor: HNB

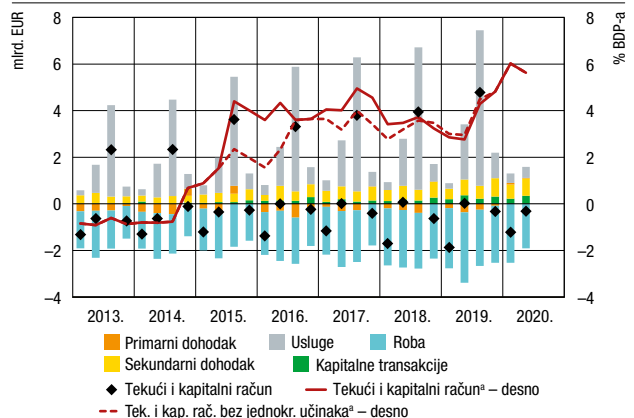
Slika 56. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu.

Izvor: HNB

Slika 58. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

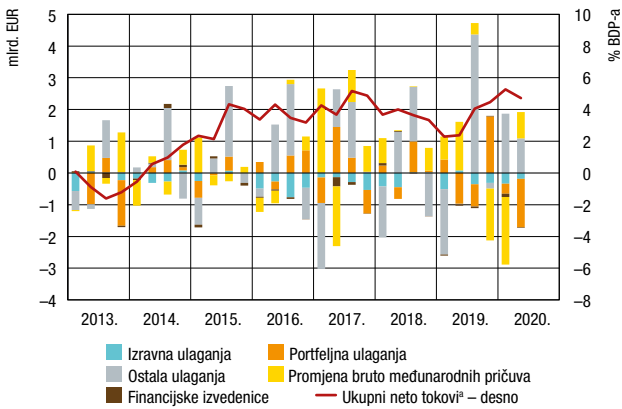

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski frank u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

Izvor: HNB

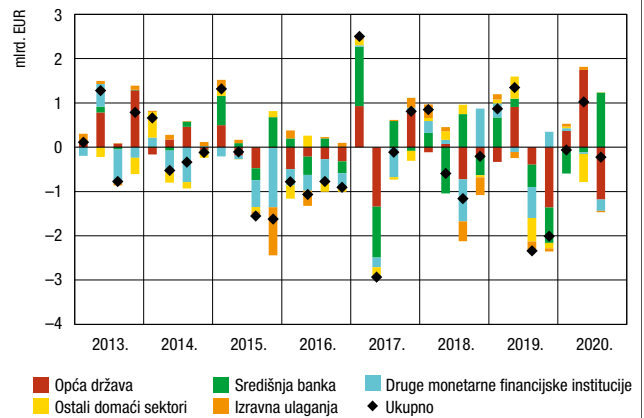
Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

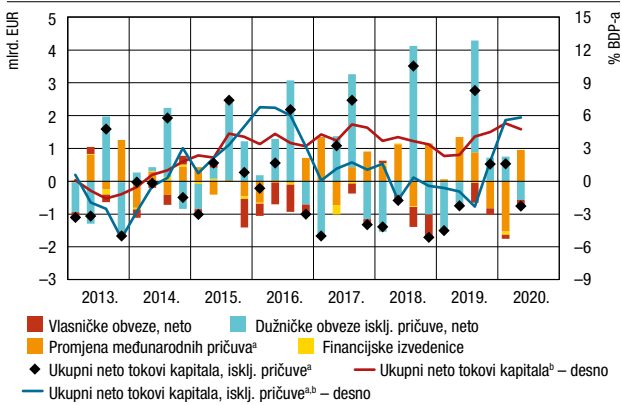
Slika 62. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za treće tromjesečje 2020. odnose se na srpanj.

Izvor: HNB

Slika 60. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

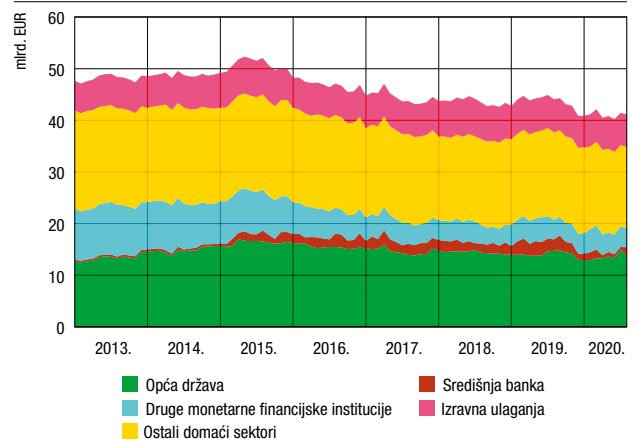
^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

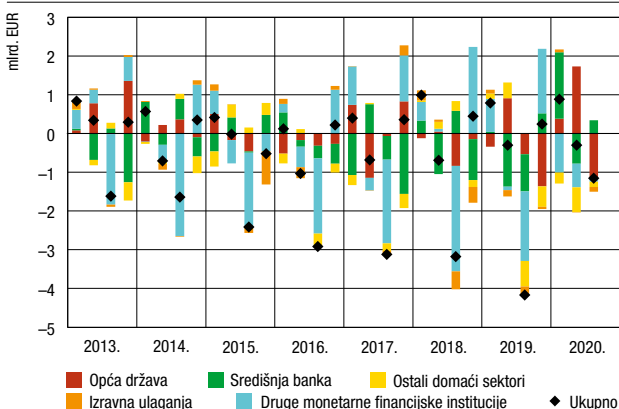
Slika 63. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Napomena: Podaci zaključno sa srpnjem 2020.

Izvor: HNB

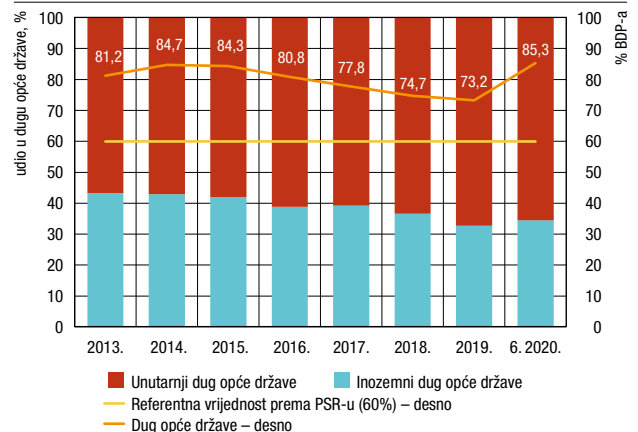
Slika 61. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjen za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za treće tromjesečje 2020. odnose se na srpanj.

Izvor: HNB

Slika 64. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države
prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – III. 2019.	I. – III. 2020.
Ukupni prihodi	41.857	41.930
Izravni porezi	6.322	6.016
Neizravni porezi	16.407	16.324
Socijalni doprinosi	11.406	11.943
Ostalo	7.722	7.647
Ukupni rashodi	43.809	45.642
Socijalne naknade	15.249	15.416
Subvencije	2.279	2.223
Kamate	2.210	1.962
Naknade zaposlenicima	11.156	12.161
Intermedijarna potrošnja	7.352	7.859
Investicije	3.137	3.410
Ostalo	2.427	2.611
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	-1.952	-3.712

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države
prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I. - XII. 2018.	I. - XII. 2019.
1. Prihodi	148.629	160.186
2. Prodaja nefinancijske imovine	605	1.069
3. Rashodi	142.139	152.827
4. Nabava nefinancijske imovine	4.329	5.978
5. Neto zaduživanje (1 + 2 – 3 – 4)	2.767	2.450

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države
u milijunima kuna

	VI. 2019.	VI. 2020.
Ukupna promjena duga	4.689	24.920
Promjena unutarnjeg duga	7.545	18.616
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	632	6.139
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	10.011	5.941
– Krediti	-2.991	9.252
Promjena inozemnog duga	-2.856	6.304
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	44	0
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	6.242	15.582
– Krediti	-2.858	2.477
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	-349	78

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva
PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja

PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspoloživo se podatkom

0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
Ø	– prosjek	()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak
a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike		